

Název práce: Role konfliktů u soutěžních tanečních párů v procesu učení se tanci a vliv osobního partnerského vztahu (Řešení konfliktů u tanečního partnerství v tanečním sportu)

Autor disertační práce: Marián Vanek

Vedoucí disertační práce: doc. PhDr. Vladimír Chrz, Ph.D.

Aktuálnost a význam tématu

Autor se ve své disertační práci zaměřil na role konfliktů u soutěžních tanečních párů v procesu učení se (tréninků) latinsko-amerických tanců, na pozadí osobního partnerského vztahu v kategorii dospělých, a to u různých výkonnostních tříd.

Klíčovou roli, při posuzování úspěšnosti tanečního páru, autor přikládá, často zmiňované dvojroli tanečních partnerů: sportovní i osobní (partnerské). Protože profesionální tanec je prezentován jako sportovní výkon, autor se snaží popsat a pojmenovat podmínky, kterými jsou taneční výkon či výkonnost v tanečním sportu ovlivněny.

V úvodu práce promyšleně popisuje různé historické přístupy výzkumného problému z hlediska konfliktnosti v tanečním sportu a konstatuje malé množství výzkumných projektů v této oblasti.

Cíle disertační práce a použité metody

Práce je rozdělena do třech logických celků: teoretické, empirické, diskuzní.

V teoretické části práce se zaměřuje na tyto oblasti: popis tance jako společenské a sportovní činnosti, psychologii partnerských vztahů a řešení konfliktů a teorii činnosti. V analytické části, která se týká počtu a kategorizaci výzkumů v tanečním sportu, se v krátkosti autor zaměřil na různé přístupy výzkumníků a z nich vyplývající poznatky, které mu umožnily i „jeho“ specifikaci výzkumného zaměření na pozadí pochopení aktuálního stavu „vědění“ a uchopení vlastních přístupů.

Rešeršní práce autora je pojata celostně, vykazuje známky výrazného zmapování dané problematiky. Detailněji se zabývá i výsledky realizovaných projektů, které částečně využívá i ve svém vlastním výzkumu. Dvojrole párových vztahů v tanečním sportu, která tvoří dominantu zkoumání, je porovnávána i s jinými, a to i nepárovými sporty, např. i z pohledu trenér – svěřenec.

V části „Shrnutí výzkumného problému“, jak uvádí sám autor (str. 31), aby mohl být cíl výzkumu interakčně správně nastaven ... „Proto je žádoucí důkladně popsat kontext a možnou povahu partnerského vztahu u sportovních tanečnicků v komunitě soutěžního párového tance.“ Přitom se jedná o interdisciplinárnu přístup k řešení problematice, a to především z pohledů sportovní, pedagogické a sociální psychologie. Gender, i když není cílem výzkumu, je částečně brán v potaz při kontextovém začlenění poznatků.

Psychologie řešení konfliktů je analyzována historicky, a to i z pohledu holismu, v různých podmínkách diametrálně odlišných lidských činností. Autor se zde zaměřil na vývoj teorií konfliktů z hlediska hlavních „psychologických proudů“. Souběžná spolupráce a soutěživost v některých lidských činnostech. Přednostně se zaměřil na autory teorií Deutche a Johnson&Johnson, které jsou

pro párový soutěžní tanec typické, včetně teorie her von Neumanna a Morgensterna. Dalším, blíže rozebraným přístupem je Thomas-Kilmannův model řešení konfliktů, který autorovi práce dává možnost lépe vnímat konflikty u soutěžních tanečních párů. Partnerské vztahy, konflikty z nich vyplývající, včetně manželských, jsou nezbytnou součástí práce.

Kapitola, týkající se genderové asymetrie moci ve společenském tanci, která hmatatelně zobrazuje bázi „přirozenosti konfliktů“, se dá historicky pojímat jako konflikt rolí - „patriarchát vs matriarchát“.

Teorie činnosti (AT), vycházející z tradičních konceptů (Vygotský, Leont'jev, Rubinstejn, Lurija), jako sociální a kolektivní chování člověka, je autorem výrazněji popsáno i z pohledu novějších koncepcí (Engeströma, Russella). Více popsaná AT tvoří jeden ze základů i výzkumného pojetí autora, jak sám uvádí.

Empirická část se zaměřuje na 3 hlavní cíle tanečnicků: první dva, prožívání konfliktů, jejich řešení jsou jasně formulované. Třetí cíl a „...vliv partnerského vztahu na fungování v soutěžním tanečním páru“ není zcela jasně formulovaný.

Výzkum je kvalitativní, založený na převážně tematické analýze (TA). Interpretace dat je tedy subjektivní, vychází značně z know-how autora. Popis využití TA je v empirické části práce vhodně popsán a ukazuje způsoby, s jakými bude autor s daty „nakládat“ a je interpretovat. Vychází, dle povahy posuzovaných dat, především z induktivní analýzy, v některých případech i z analýzy deduktivní. Z vlastní „historické“ zkušenosti tanečnicka, autor vychází při vysvětlování epistemologických východisek - participativní paradigma (subjektivně-objektivní).

Pro samotný sběr dat bylo využito metody triangulace: dotazník a polo-strukturovaný rozhovor, které byly zaměřeny na 3 hlavní cíle výzkumu. Zkoumaná kohorta je detailně popsána i na pozadí celkových počtů tanečních párů v ČR, včetně jejich výkonnostního strukturování. Autor práce ukončil explorativní část výzkumu v momentě saturace výzkumných dat. Celkem získal odpovědi od 43 respondentů, z toho 7 trenérských. Žen ve výzkumu bylo tři krát více než mužů. Reprezentativnost zkoumaného výběru je autorem považována za dostatečnou. U kvalitativních výzkumů toto množství vzhledem k celku není na překážku z hlediska subjektivně-objektivního posuzování a interpretace dat.

Dotazníkové postupy a případové rozhovory jsou detailně rozpracovány a popsány.

Tematické celky dle případových rozhovorů tvoří důležitou část výzkumu: přístup tanečního páru k tanci, profesionální vs osobní vztah, genderové rozdíly, osobní rozvoj, vyjednávání pozic v tanečním páru, výkon a úspěch, podoba a příčiny konfliktů, změny přístupu k soutěžnímu tancování, atd., se staly podkladem tematické mapy, kterou autor práce přehledně vytvořil a popsal (str. 126).

Analýzu činnosti (AT) autor použil pro tvorbu teoretického modelu vysvětlující vnímaný vliv partnerského vztahu u soutěžních tanečních párů na řešení konfliktů (str. 128), ve kterém zdůrazňuje jejich vzájemné dynamické souvislosti – příčina = spouštěč a následek.

„Explanační model dvou interagujících systémů činnosti vysvětlující možné souvislosti mezi podobami konfliktů ve sportovním tanečním páru, dle jejich primárních cílů (motivů) a přístupu k tanečnímu partnerství, vytvořeno autorem ...“ (str. 130), je velmi názorně zobrazeno a dává čitateli návod, jak chápat taneční sport z hlediska stanovených výzkumných strategií. Hybatelem soutěžního výkonu, je primární cíl, tedy úspěch (výsledek) tanečního páru. Z toho pak ne/vznikají konflikty. Autor na pozadí dříve realizovaných různých výzkumů podrobuje vlastní postupy opětovně kritické analýze.

Výsledky disertace, novost přístupu

V diskuzní části práce se autor zaměřil na metodickou část výzkumu, zodpovězení hlavních otázek, srovnání s jinými výzkumy, silnými stránkami výzkumu a návrhy pro další výzkumné projekty. Zdůrazňuje jím vytvořený explanační model dvou systémů činnosti, který ukazuje změny povahy tanečního partnerství a podobu konfliktů. Závěry práce ukazují na naplnění cílů výzkumu, kde autor z hlediska různých strategií, systematicky a strukturovaně popisuje jeho výsledky. Dovednost komunikace a řešení konfliktů u tanečního sportu obecně, je výzkumem výrazně podpořena, na pozadí osobních cílů tanečnicků i tanečního páru jako celku. Jednou z oblastí, která nebyla primárním předmětem výzkumu, je vliv trenéra na soutěžní taneční pár. To by se mohlo stát cílem dalšího zkoumání.

Autor pozitivně hodnotí metody AT a tematickou analýzu. Z teorií použitých v celé práci, o kterých se opírá jak v teoretické, výzkumné a diskuzní části, je třeba zmínit jeho komplexnost přístupu, ať už se jedná o teorie interdependence, teorie her, teorie kooperace-kompetice, teorie terapeutického tance a teorie manželských interakcí, atd.

Limitace výzkumu popisuje autor takto: subjektivita interpretace dat, množství respondentů, kauzalita, absence náhodného výběru, kulturní specifika, interdisciplinarita.

Jeho přístup je originální a ukazuje na jeho detailní orientovanost ve zkoumané problematice.

Celkové zhodnocení

I když jsou limitace výzkumu jedním z faktorů omezující širší validitu interpretace dat, jeví se práce komplexně zaměřená, odpovídá na stanovené otázky, je systematicky zaměřená a moderními, kvalitativně – kvantitativními teoretickými přístupy a výzkumnými postupy navrhuje, zpracovává a interpretuje hlavní témata: řešení konfliktů u tanečního partnerství v tanečním sportu. Literatura je komplexně pojatá a dostatečně citovaná.

Práci doporučuji k obhajobě.

Připomínky k práci, náměty pro obhajobu

- 1) Jak jinak formulovat výzkumný cíl 3?
- 2) Existují paralely kvalitativního zpracování a interpretace dat v jiných sportovních disciplínách, kterými je možné zvýšit validitu subjektivně posuzovaných dat výzkumu?
- 3) Byla výzkumně sledována v tanečním sportu „časová osa“ vzniku konfliktů z hlediska periodizace vývoje?
- 4) Jaká lze nastavit preventivní opatření (anti – konfliktová) z hlediska periodizace vývoje?
- 5) Popište momentálně používané psychologické principy tréninku v tanečním sportu.
- 6) Jak je v tanečním sportu řešen „tlak na výsledek“ na pozadí zpětné vazby při procesu učení?
- 7) Jaký je reálný vliv trenéra na „učení se“ komunikovat od mládežnického věku v tanečním sportu?



V Praze dne 29. 8. 2021

PhDr. Jiří Šlédra, oponent práce